

16. Fran, jezikovni pomočnik!

Izvedeli bomo:

👉 kdaj in kako uporabljamo jezikovne priločnike.

Svit ima težave pri domači nalogi. Za nekaj besed ne ve, kako se zapišejo. Le kako se ni že prej spomnil na jezikovni spletni portal Fran?

Franček je mlajši brat portala Fran (www.fran.si) in je namenjen mlajšim obiskovalcem. Če ti je lažje, lahko brskaš tudi po njem. Razišči ga na spletnem naslovu www.francek.si.

Katero od spodnjih različic besed najdeš na Franu? Označi jo.

- 1
☐ konjem	☐ besede	☐ pisati	☐ hitrejši
☐ konju	☐ besedi	☐ pišem	☐ hiter
☐ konj	☐ beseda	☐ sem napisal	☐ najhitrejši

Besede so v slovarjih napisane v osnovni ali slovarski obliki.

Na Franu vpiši spodnje besede in zapiši njihov pomen.

- 2
- velblod .....
- všečkati .....
- prelesten .....

Fran je tvoj pomočnik tudi pri zapisu velike začetnice. Na www.fran.si poišči navedene kraje. Zapiši jih s pisanimi črkami ter jih dopolni tudi z zahtevanimi podatki.

3

NASELJE	PREBIVALEC	PREBIVALKA	
ILIRSKA BISTRICA	Ilirska Bistrica	Ilirskobistričan	Ilirskobistričanka
ZIDANI MOST			
KRANJSKA GORA			
KOTLJE			
AJDOVŠČINA			

Slovarji na Franu obstajajo tudi v knjižni obliki. Zlasti uporabna sta *Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ)* in *Slovenski pravopis*.

V knjižnici poišči *Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ)* in *Slovenski pravopis* in reši naloge.

a V kakšnem zaporedju najdeš navedene besede v *SSKJ* ali v *Slovenskem pravopisu*? Označi s številkami.

znanje

priznati

priznanje

značilnost

4 b S katerim slovarjem si pomagaš pri spodnjih vprašanjih? Označi.

	SSKJ	Slovenski pravopis
Kako pravilno zapišem <i>Šmarna gora</i> ?	☐	☐
Kako izgovorim besedo <i>pes</i> ?	☐	☐
Kdaj in kje zapišem <i>vejico</i> ?	☐	☐
Kaj pomeni beseda <i>melisnica</i> ?	☐	☐
V katerem primeru zapišem <i>Lučka</i> in kdaj <i>lučka</i> ?	☐	☐

Oglej si slovarski zapis besede *buča*.

pomen besede

razlaga besede

primer rabe besede

buča -e z (ú)

1. **kulturna rastlina s plazečim se stebлом ali njen debeli sad**: buče jesti, saditi, sekati; votla, zrela buča; navadna buča ali tikva

2. **trebušasta posoda**: buča vina je romala iz roke v roko; srebniti iz buče; buča z vodo

♦ elektr. buča *steklen senčnik v obliki krogle*; fiz. **Heronova buča** *posoda, iz katere pod pritiskom plina brizga tekočina*; kem. **destilacijska, merilna buča**

3. pog., ekspr. **glava**: mahiniti, usekati po buči / ima prazno, trdo bučo / ti si pa buča *prebrisan, zvit človek*; **zvita buča**; buča ribniška

• pog., ekspr. **ohladiti buče puntarjem** *ukrotiti jih*; pog., ekspr. **prinesti celo bučo domov** *nepoškodovan priti iz tepeža, boja*; pog., ekspr. **dobiti jo po buči** *biti ostro grajan; biti tepen; biti premagan*

5 a Izpiši pomen besede.

1. pomen: .....

2. pomen: .....

b Izpiši dva primera uporabe besede: .....

Preberi pogovor in reši naloge.

Mama, ne! Samo prikril sem resnico, da ne bi bila jezna.

Brin! Sem te pravkar ujela na laži?

Se tudi ti kdaj zlažeš?
So te ujeli na laži?
Kako si se ob tem počutil(a)?

a S svojimi besedami pojasni, kaj je *laž*.

b Pomen besede poišči na Franu in ga izpiši.

c Iz črk l, a in ž sestavi še drugo besedo. Obe besedi smiselno uporabi v povedi.

6 e Kaj pomeni, da *nekoga ujameš na laži*? Razlago najdeš v slovarskem zapisu za besedo *laž*.

d Razloži še pregovor *Laž ima kratke noge*. Ali ima laž res noge? So te kratke? Pojasni.

e Nariši pregovor o laži.

f Zamisli si besedo po svoji izbiri in jo poišči v Franu. Predstavi jo sošolcem.